

Nr 278

Av herr Sköld m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Befrämjande av husdjursaveln.

I nionde huvudtiteln av årets statsverksproposition förordar departementschefen en prutning av anslaget till den varmblodiga hästaveln med 250 000 kronor, d. v. s. från 750 000 till 500 000 kronor. Detta förslag är överraskande och beklämmande. Statsanslagen till hästaveln var föremål för en ingående prövning vid förra årets riksdag. Departementschefen hade den gången uttalat sig för ett fortsatt statsstöd åt denna verksamhet i ungefär oförändrad omfattning. Detta uttalande underströks av jordbruksutskottet, och riksdagen anslöt sig till vad utskottet anfört. Det fanns därför anledning räkna med att någon förändring av anslaget inte skulle komma att ifrågasättas för den närmaste framtiden. I motsatt fall blir ju statsmakternas uttalanden utan allt värde och vederbörande anslagsmottagare förlorar all möjlighet att anordna sin verksamhet planmässigt.

Man borde åtminstone kunna fordra att starka skäl anföres för en så hastig åsiktsförändring som den vi här bevittnar. I detta fall står knappast sådana skäl att finna. Årets förslag härrör ursprungligen från 1958 års besparingsutredning. Denna anför att stödet åt varmbloodsaveln inte »är av direkt betydelse ur näringslivets synpunkt». Detta påstående är emellertid på intet sätt underbyggt av utredningen. Redan uttalandet om varmbloodsavelns avsaknad av betydelse för näringslivet är direkt felaktigt. Uppfödningen av halvblodshästar är inte utan betydelse för många jordbrukare i de mellersta och södra delarna av landet. Men givetvis är det inte fråga om någon mera betydande del av vår jordbruksproduktion.

Vad som besparingsutredningen alldeles lämnat ur sikte är övriga allmännyttiga ändamål, som statsstödet åt halvblodsaveln befrämjar. I första hand gäller det här betydelsen av denna hästuppfödning ur försvarets synpunkt. Arméns nuvarande fredsorganisation fordrar varje år inköp av 65 remonter. Utan förekomsten av remonter inom landet kan knappast denna anskaffning genomföras — i varje fall inte utan stark kvalitetsförsämring och till betydligt högre kostnader. I arméns krigsorganisation ingår vidare ett inte ringa antal beridna s. k. jägarförband och dessutom många anspanssforband, som även kräver tillgång till ridhästar. Möjligheterna att i händelse av mobilisering fylla detta behov beror också på tillvaron av en svensk halvblodsavel.

När under tiden efter senaste världskrig den svenska idrottsrörelsen vunnit en stark utbredning är detta en glädjande företeelse som väl förtjänar stöd från det allmännas sida. Mångmiljonbelopp anslås också årligen för detta ändamål. En gren av idrotten är ridsporten. Även den har under senare år fått större bredd. Den företrädes av trenne organisationer: Ridfrämjandet, som representerar den folkliga amatörridsporten i städer och tätorter, de lantliga ryttarföreningarna, som har samma funktion på landsbygden, samt Svenska ridsportens centralförbund, som företräder den mera avancerade amatörridsporten med uppgift att hålla ridkonsten i vårt land på en hög nivå. Dessa organisationer erhåller ett statsstöd av rätt blygsam omfattning inom ramen för statsanslaget till den varmblodiga hästaveln. Statsanslagen till denna ridsport är ingalunda mera generöst tilltagna än motsvarande anslag för övriga idrottsgrenar.

Ur statsanslaget till den varmblodiga aveln utgår också bidrag åt aveln av trav- och galopphästar. Denna avser att tillhandahålla material åt den professionella trav- och galoppsporten. En obetydlig del av dessa medel går till aveln med den nordsvenska hästen. Man kan fråga sig om detta stöd till nämnda avel är av betydelse för det svenska jordbruket. Frågan kan tveklöst besvaras med nej. Dess uppgift är allenast att garantera verksamheten för den statliga skattekölla som totalisatorvadhållningen utgör.

Efter denna genomgång av de ändamål vartill statsanslaget åt varmbloodsaveln utgår kan det ha sin betydelse att något närmare stanna inför ett par av dem. Vad först gäller arméns behov av halvblodsaveln är det givet att en dylik avel med enda syfte att frambringa 65 remonter årligen till armén inte går att upprätthålla. Den skulle självdö. Det vore säkert ingen större olycka för det svenska jordbruket om så skedde. Men för arméns del blev det värre. Skall det gå att få tillräcklig kvalitet på remonterna måste man ha ett långt större antal att välja bland. Detta möjliggöres för närvarande genom de uppfödning- och bevaringspremier som utgår ur anslaget till stöd åt varmbloodsaveln. Den rest som återstår sedan armén valt ut sina remonter går dels till lägre pris till armén som ackordsridhästar och draghästar och dels till Ridfrämjandet och de lantliga ryttarföreningarna. Härigenom skapas en mobiliseringsreserv. Vidare har avelsföreningen upparbetat en ej ringa export till åtskilliga europeiska länder.

På detta sätt går det till nöds i dag att upprätthålla en tillräckligt bred halvblodsavel i vårt land. Det ligger i sakens natur att om anslaget till uppfödning- och bevaringspremier blir lägre liksom också stödet åt Ridfrämjandet och de lantliga ryttarföreningarna måste halvblodsavelns bestånd komma att äventyras.

Härigenom skulle arméns krigsorganisation förlora i effektivitet. Från helt objektiva iakttagare under höstens fälttjänstövningar har vi inhämtat bl. a. följande. Anspannsförbanden har gjort de stridande förbandens framkomlighet i oländig terräng, varav vi framför allt i landets norra delar har

stora arealer, oerhört mycket större. Jägarförbanden har visat sig synnerligen effektiva och kunnat störa och rubba motståndarens dispositioner i betydande omfattning. Dessa förbands svaga punkt har emellertid hästbeståndet visat sig vara. En stor del av hästarna har utgjorts av inlejda kallblodiga hästar. Ur en inspektionsrapport från ett par veterinärer kan bl. a. följande inhämtas. Vid ett ryttarförband som innefattade både halvblods- och kallblodshästar kunde konstateras, att efter en marsch på allenast två mil i lugnt tempo var de grupper som innehöll övervägande kallblodshästar svåra att hålla samman på grund av trötthet hos hästarna. Vid ett senare tillfälle hade den för samma förband planlagda marschen till övningsområdet måst inställas. Större delen av vägen fick hästarna transporteras per bil. Halvblodshästarnas överlägsenhet beror givetvis mest därpå att de ute i civila livet även tages i anspråk för ridning. För ridhästar är en tidigare träning av ryggmuskulaturen med tillhörande senior och bandapparat en nödvändig förutsättning för att de efter inlejning till armén skall kunna vara brukbara för sitt ändamål.

Några ord bör kanske också sägas om ridsporten som fritidssysselsättning för uppväxande ungdom. Ridning medför i och för sig en mångsidig träning av den mänskliga fysiken. I det avseendet kan den väl tävla med de flesta andra idrottsgrenar. Den är i lika hög grad ägnad att skapa god kamratanda och tävlingslust. Men den ger härutöver ett bidrag till karaktärsdaningen, om vilket den är rätt ensamstående. Ryttaren lär sig att i hästen se en god kamrat, gentemot vilken han får en känsla av tillgivenhet och ömhet. Detta medverkar till att utveckla förståelse och medkänsla för allt levande.

Efter denna knapphändig genomgång av de ändamål statsanslaget till varmbloodsaveln syftar till att främja bör en precisering ske av hur anslaget fördelas mellan de olika ändamålen. Detta är nödvändigt för att erhålla en rättvis jämförelse med stödet till den kallblodiga aveln, eftersom detta förhållande ständigt föres på tal. Uppdelningen av anslaget bör ske i tre grupper med utgångspunkt för den för innevarande budgetår tillämpade fördelningen.

Halvblodsaveln

Uppfödning- och andra premier:

Halvblodsston och -hingstar	kr	15 000	
Remonter	>	240 000	
Avelsföreningen	>	40 000	
Del av gemensamma bidrag	>	85 000 ¹	380 000

¹ Varav 11 000 kronor gäller en utgift för en treårsperiod.

Amatörridsporten

Ridfrämjandet	kr	115 000	
De lantliga ryttaföreningarna	»	55 000	
Svenska ridsportens centralförbund	»	70 000	
Del av gemensamma anslag		25 000	265 000

Professionell ridsport

Svenska travsportens centralförbund	kr	70 000	
Svenska galoppsportens centralförbund	»	30 000	
Del av gemensamma bidrag (Skånska fältrittklubben och Jockeyklubben)		13 000	113 000

Av de ovan redovisade anslagsändamålen är det som tidigare anförts endast stödet åt halvblodsaveln som är av särskild betydelse för jordbruket. Det är närmast den delen av anslaget till varmbloodsaveln som kan jämföras med motsvarande stöd åt kallblodsaveln. Som framgår av tabläerna ovan är det endast hälften av den summa som plägar anföras som stöd åt åsikten att varmbloodsaveln är obehörigt gynnad. Det kan därför inte föreligga några skäl för en nedsättning av detta stöd om inte läget är sådant att prutningen träffar alla liknande anslag, bland dem även kallblodsavelns.

Stödet åt den amatörmässiga ridsporten måste tillerkännas samma behov av stöd från det allmänna som tilldelas annan amatöriddrott. Från vilken huvudtitel stödet till denna ridsport bör utgå kan givetvis diskuteras. Det stora idrottsanslaget är uppfört på tionde huvudtiteln. Historiskt sett beror detta på att stödet till idrotten en gång sammankopplades med tippningen, som skulle ge de erforderliga statsinkomsterna. Numera finns intet sammanhang mellan tippningsinkomster och idrottsanslag. De förra behandlas som en vanlig skattekölla och de senare som en ordinär statsutgift. På samma sätt var en gång totalisatorspelet sammankopplat med stödet åt hästaveln, däri inbegripet stödet åt amatörridsporten. Anslaget förblev på nionde huvudtiteln. Numera finns ej heller här något sammanhang. Totalisatorsinkomsterna åt staten är en statsinkomst som andra och stödet åt hästavel och ridsport en vanlig statsutgift. Likaväl som idrottsanslaget är placerat på tionde huvudtiteln kan naturligtvis stödet åt ridsporten vara kvar på den nionde. Men det bör slås fast att det ej finns större anledning att minska stödet åt den amatörmässiga ridsporten än vad det är i fråga om idrottsanslaget. I år är det så mycket mindre anledning som idrottsanslaget tvärtom föreslås höjt.

Vad slutligen angår stödet åt uppfödningen av trav- och galopphästar är detta en relativt sen företeelse. Avsikten med detta stöd har som tidigare sagts varit att ge trav- och galoppsporten erforderligt hästmateriel. Man kan säga att det här gäller en utgift som syftar till att vidmakthålla grunden

för en statlig skattekölla. Som nämnts saknar denna uppfödning intresse för jordbruket. Det är i huvudsak andra personer än yrkesjordbrukare som ägnar sig åt den. Att denna del av statsanslaget till varmbloodsaveln användes för att skapa argument för lägre stöd åt halvblodsaveln är därför synnerligen malplacerat. Det naturliga är att uppfödarpremier i fråga om trav- och galopphästar skall finnas och utbetalas via de organisationer som anordnar kapplöpningar med totalisatorspel. De bör kunna tas av den del av överskottet av totalisatormedlen som ej inlevereras till staten. Skulle denna vinstandel åt kapplöpningsanordnarna till äventyrs vara för ringa, kan väl vid förhandling med Kungl. Maj:t en jämkning åstadkommas. En särskild utredning pågår ju för närvarande om totalisatorverksamheten, av vilken den här berörda frågan även bör kunna prövas.

De slutsatser vartill föregående motivering synes oss i princip leda är att nedsättning av statsanslaget till halvblodsaveln ej bör ske om ej läget är sådant att andra liknande anslag också anses böra prutas,

att stödet till den amatörmässiga ridsporten ej förminsкас om ej läget är sådant att även idrottsanslaget under tionde huvudtiteln föreslås sänkt och

att stödet åt uppfödningen av trav- och galopphästar avföres ur statsbudgeten och erforderligt anslag i stället ges direkt via totalisatormedlen.

De i det föregående angivna slutsatserna bör givetvis inte utesluta vissa jämkningar beträffande stödet åt varmbloodsaveln. Är en nedräkning av detta budgetanslag önskvärd i och för sig, kan sådana förändringar vidtagas som tillmötesgår detta. Först och främst kan det då bli fråga om anslaget till uppfödning- och bevaringspremier i fråga om remonter. Enligt gällande regler skall dessa vid överlämnandet till armén ha uppnått fyra års ålder. I praxis sker dock överlämnandet först flera månader senare. Om remonterna övertogs under förra delen av januari i stället för som nu vid utgången av maj skulle uppfödarnas omkostnader minskas så mycket att behovet av medel till premier nedgick från 240 000 till 200 000 kronor. Härigenom skulle också den fördelen vinnas att Strömsholm kunde utnyttjas bättre.

För det andra får Ridfrämjandet för närvarande betala 30 000 kronor till strömsholmsintressenterna för rätten att anordna kurser å Strömsholm. Beloppet, som ju är ett förtäckt statsanslag, är oproportionerligt stort i förhållande till andra statliga eller statsunderstödda intressenters utnyttjande av denna rid- och körskola. Det skulle vara högst befogat att Ridfrämjandet, vars resurser ju är begränsade, helt slapp undan denna stora årsavgift. Om en framflyttning av remonternas överlämnande till armén ändras såsom ovan föreslagits, skulle armén som ovan anförts kunna utnyttja Strömsholm bättre. Under dessa förhållanden bör därför armén men även t. ex. polisväsendet och övriga intressenter övertaga ridfrämjandets andel av kostnaderna för Strömsholm. Båda dessa nu senast framförda förslag skulle innebära relativt sett så ringa ökad belastning på statliga anslag,

att en förstärkning därav av denna anledning inte är befogad. Men anslaget till Ridfrämjandet kunde nedsättas med 30 000 kronor.

Härtill kan fogas en tredje åtgärd. Tilläggspriset för halvblodshingstar är för närvarande upptaget med ett belopp av 5 000 kronor. Dessa premier till uppfödaren gäller hingstar som är i statens ägo. Dessa premier bör därför rätteligen belasta Flyinge som en omkostnad. Omkostnadsanslaget till statens hingstdepå och stuteri å Flyinge torde kunna lämna utrymme härför utan höjning.

Vidtages ovannämnda tre åtgärder, vilket vi härmed tillåter oss föreslå, skulle stödet till halvblodsaveln för nästa budgetår komma att uppgå till:

Uppfödning- och andra premier:

Halvblodsston	kr	10 000	
Remonter	»	200 000	
Avelsföreningen	»	40 000	
Del av gemensamma anslag	»	75 000	325 000

Stödet åt amatörridsporten skulle bli:

Ridfrämjandet	kr	85 000	
De lantliga ryttarföreningarna	»	55 000	
Svenska ridsportens centralförbund	»	70 000	
Del av gemensamma anslag	»	25 000	235 000

Det erforderliga beloppet blir då 560 000 kronor. Det överstiger som synes det i statsverkspropositionen upptagna med 60 000 kronor. Utrymme för denna merutgift finns otvivelaktigt i reservationen på förevarande anslag. Under här angivna förutsättningar finns därför ej anledning att yrka högre medelsanvisning i budgeten för stöd åt hästaveln än den i statsverkspropositionen angivna eller 1 200 000 kronor.

I det föregående har förutsatts att anslag till organisationerna inom trav- och galoppsportens område ej längre bör få del i anslaget till stöd åt hästaveln. Erforderliga anslag bör i stället utgå via anordnarna av sådana trav- och galoppkapplöpningar vid vilka vadhållning med totalisator förekommer. Om det emellertid vid ärendets riksdagsbehandling anses att ett avgörande av denna fråga bör anstå intill dess ståndpunkt tagits till eventuella förslag från den pågående utredningen om totalisatorverksamheten och att övergångsvis medel för detta ändamål inrymmes i anslaget till stöd åt hästaveln, får givetvis medelsramen vidgas med det belopp utskottet anser skäligen böra utgå för detta ändamål.

Med stöd av vad vi sålunda anfört får vi hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av punkten 21, nionde huvudtiteln, 1960 års statsverksproposition, måtte

dels i enlighet med de grunder som angivits i det föregående

bestämma att ur bidragsramen för stöd åt varmbloodsaveln under budgetåret 1960/61 skall till halvblodsaveln och den amatörmässiga ridsporten utgå 560 000 kronor;

dels, därest inom anslaget till stöd åt husdjursaveln även kommer att inrymmas bidrag åt trav- och galoppsportens organisationer, fastställa nyssnämnda anslag till det förhöjda belopp, som därav föranledes, dock högst till 1 900 000 kronor.

Stockholm den 26 januari 1960

Per Edvin Sköld

Fritz Börjesson

Nils Agerberg

Eric Nelander

Bengt Arweson

Gust. Nilsson

i Göingegården

Nr 279

Av herrar **Brandt** i Sätla och **Gustafsson** i Kårby,
*i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om
anslag till Befrämjande av husdjursaveln.*

I nionde huvudtiteln redovisar regeringen förslag till anslag för befrämjande av husdjursaveln. Anslagsposten Bidrag till kontrollföreningsverksamheten föreslås sänkt till 425 000 kronor. Departementschefen motiverar nedskärningen dels med en fortsatt nedgång i antalet besättningar, varå beräkningen av anslagsbehovet skall göras, dels av att åtgärder snarast möjligt bör vidtagas för att nedbringa administrations- och kontrollkostnaderna. Lantbruksstyrelsen har i sina yrkanden hemställt om ett med 10 000 kronor till 508 500 kronor sänkt anslag till kontrollföreningsverksamheten, och har därvid hänvisat till att utredningar beträffande verksamhetens framtida form pågår dels på Kungl. Maj:ts uppdrag i den s. k. jordbruksupplysningskommittén och dels inom Svenska mejeriernas riksförening. Utredningarnas arbete bör enligt vår mening inte nu föregripas genom större nedskärning av anslaget än som lantbruksstyrelsen föreslagit.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen vid behandling av nionde huvudtiteln, punkt 21, måtte till Befrämjande av husdjursaveln för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 883 500 kronor, varav 508 500 kronor må disponeras för kontrollföreningsverksamheten enligt lantbruksstyrelsens förslag.

Stockholm den 26 januari 1960

Henry Brandt

i Sätla

Einar Gustafsson

i Kårby